

היבטים לשוניים בפרשת תרומה תשף

דקדוקי קריאה והזרחה לקורא בפרשת תרומה בהפטרה ובראשון של תצוה

ה ב וְדַבַּנּוּ: הדל"ת בשוא נע¹

כה ג זָהָב וְכֶסֶף: יש להקפיד על הפרדת התיבות וכן בהמשך פס' ה: אֵילִם | מְאָדָּמִים וְעֹרֹת |

תְּחָשִׁים

כה ה מְאָדָּמִים: מ"ם בשוא, אל"ף בקמץ חטוף

כה ח וְעָשׂוּ לִי: טעם מרכא נסוג אחור לעי"ן

כה י וְאָמַה: אל"ף פתוחה ודגש חזק במ"ם להבדילו מאָמה עבריה

כה יב וַיִּצְקֶתָ לָּו: טעם מונח נסוג אחור לצד"י ודגש חזק בלמ"ד

כה יד עַל צִלְעֹת הָאָרֶץ: טפחא בתיבה עַל

כה טז אֲשֶׁר אֶתֵּן אֵלֶיךָ: אין לסיים 'אשר, אתן אליך' (טעות נפוצה)

כה יט וְכָרוֹב-אֶחָד מִקְצֵה מְזֵה: טעם טפחא בתיבה מִקְצֵה, אין לקרא 'וכרוב אחד, מקצה מזה'

כה כ סַכָּכִים: כ"ף ראשונה בשוא נע ולא בחטף פתח כפי שמופיע בחלק מהספרים²

כה כא מִלְמַעְלָה: הלמ"ד הראשונה רפויה בשוא נח בניגוד למילה מִלְמַטָּה שהלמ"ד דגושה בשוא נע

כה כב וְדַבַּרְתִּי אֵתְךָ: יש להקפיד על הפרדת התיבות שלא לבטא חירק אחד לשתיהן

כה כד רָחֲבֹ: הרי"ש בקמץ קטן

כה כט וקְשׁוּתֵיו: שי"ן שמאלית

הערה: ישנן שתי שיטות הנהוגות בקביעת מקום העלייה השלישית, יש מי שנוהג לקרוא עד פרק כה ל (פרשה פתוחה) ויש מי שנוהג להמשיך עד סוף הפרק (פסוק מ, פרשה סתומה). אין לכך נפקא מינה רק שאולי כדאי להודיע על כך מראש לציבור המתפללים ולהימנע מהערות מיותרות בזמן הקריאה.

כה לו פִּכְרֹ: הכ"ף השנייה בקמץ³

כה מ מְרָאָה: המ"ם בקמץ קטן אֲשֶׁר-אֶתָּה מְרָאָה בָּהֶר טפחא במילה 'מראה' וכן צריך לקרוא 'אשר אתה מראה, בהר'

פרק כו אַחַת-אַחַת: כאשר המילה מוטעמת באחד המפסיקים העיקריים, סו"פ, אתנח, זקף או

סגול => אַחַת, בשאר המקרים => אַחַת. יוצא מן הכלל כו ח מְדָה אַחַת

כו א מְשֻׁזָּר: עקב היות השי"ן והזי"ן מאותו מוצא – אותיות שיניות, יש קושי מסוים לבטא את השי"ן בשוא נח. המ"ם בקמץ חטוף של בנין הפעל

כו ד לְלֹאֲתָ: געיה תחת הלמ"ד הראשונה והשווא אחריה, נע⁴

¹ הקוראים וי"ו כבית רפויה (מבטא "ישראל" רגיל) אם יקראו בשוא נח משנים משמעות.
² זו שיטת כתבי יד מדויקים ובראשם כא"צ, אבל למעשה לא מומלץ לקרוא כן מי שקורא כל שוא נע כעין סגול.
³ זה אחד משיבושי חילופי קמץ פתח מדפוס ונציה שהתאזרחו בחומשים. כן הוא אל-נכון בקמץ בתנ"ך ירושלים תשיג, בדותן ע"פ לנינגרד. ובברויאר ובכתר בר אילן. וכן בפסוק המקביל בפרשת ויקהל (לז כד).
⁴

כו ז לְאֶהָל: הַלְמִ"ד בְּשׁוּוֹא נֶע וְלֹא בִקְמָץ
 כו יב הָעֵדֶךָ: הַטַּעַם בְּדַל"ת מִלְרַע וְכֵן הַדָּבָר גַּם בְּפִסּוֹק הַבֵּא
 כז כב וְלִירְכַתִּי: הַכ"ף דְּגוֹשָׁה הַלְמִ"ד בְּשׁוּוֹא נַח לַמְרוֹת הַגְּעִיָּא בּוִ"ו
 כז כג בִּירְכַתִּים: הַרִ"שׁ בְּשׁוּוֹא נַח וְהַכ"ף אַחֲרֵיהָ רַפּוּיָה
 כו כד וְיִהְיֶה: וְאִ"ו הַחִיבּוּר בְּשׁוּוֹא נֶע וְהַקּוּרָא בְּפִתַח מִשְׁנָה מִשְׁמַעוֹת לְזִמְן עֵבֶר. מְלֻמָּתָה: הַטַּעַם
 בַּמ"ם מִלְעִיל, הַלְמִ"ד דְּגוֹשָׁה בְּשׁוּוֹא נֶע, בְּנִיגוּד לְמִילָה מְלֻמָּעָה שֶׁהַלְמִ"ד רַפּוּיָה וּבְשׁוּוֹא נַח.
 כו לא הָרְאִיתָ: הַה"א בִּקְמָץ קֶטֶן
 כו לג וְהַבְּדִילָה: בְּמִלְרַע וְלֹא מִפִּיק
 כז ו כָּרָב: הַכ"ף הַשְּׁנִיָּה בַחֹלֶם, לֹא בִקְיָבוּץ
 כז יא מָאָה אֶרֶךְ: טַעַם נִסּוּג אַחֲרֵי לַמ"ם
 כז טז עֲמֻדֵיהֶם אֲרֻבָּעָה: בְּפִשְׁטָא זִקָּף וְלֹא בְּמוֹנַח זִקָּף כִּפִּי שְׁמוּפִיעַ בַּחֲלֵק מֵהַדְּפוּסִים
 כז יט וְכַל-יְתֵדָת: הַיּוֹ"ד בַּחִירָק חֶסֶר וְהַתִּ"ו בְּשׁוּוֹא נַח עַל אֶף הַקּוּשִׁי שְׁבַהֲגִיית הַדַּל"ת
 שְׁלֹאֲחֵרִיָּה

הַפְּטֵרַת תְּרוּמָה בְּמַלְכִים א ה כו-ו יג:

ו ה חֲלוּנֵי שְׁקָפִים אֶטּוּמִים: טַעַם טַפְחָא בְּתִיבַת חֲלוּנֵי⁵
 ו ו לְבִלְתִּי אַחַז בְּקִירוֹת-הַבַּיִת: טַעַם טַפְחָא בְּתִיבָה לְבִלְתִּי⁶
 ו ז אֲבָן-שְׁלֵמָה מִסַּע נִבְנָה: טַעַם טִפְחָא בְּתִיבָה מִסַּע
 ו ח הַצֶּלַע: בְּמִלְרַע. וּבְלוּלִים: דְּגַשׁ חִזַּק בְּלַמ"ד הַשְּׁנִיָּה
 ו ט וּשְׁדָרְתָּ: שִׁין שְׁמַאלִית

רֵאשׁוֹן שֶׁל תְּצוּוּה:

כז יט וְיִקְחוּ: הוּא"ו בְּשׁוּוֹא נֶע. לְהַעֲלֹת: גְּעִיָּה בַה"א מִעֲמִידָה בְּמַעֲטָא אֶת קְרִיאַתָּה לְמִנּוּעַ
 הַבְּלַעַת הָעִי"ן הַחֲטוּפָה
 כח א לְכַהֲנֵנוּ-לִי: גְּעִיָּה בַכ"ף
 כח ג רֹוַח חֲכָמָה: יֵשׁ לְהַקְפִּיד עַל הַפְּרִדַּת הַתִּיבּוֹת
 כח י עַל הָאֲבָן הָאֶחָת: טַעַם טַפְחָא בְּתִיבָה עַל

כח א ר' יהודה גנוט נר"ו 'אחד תרגום' וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה מֵת' וִיפְרִשׁוּן קְדָמִי אֶפְרָשׁוֹתָא. הַמְקָרָא

⁴ כך הדבר על פי תורה קדומה ואם למקרא, בראשון מביניהם, בחלק הדקדוק נאמר כך: השווא שבלמ"ד נע מפני הגעיה שקדם לו וכן הוא בכל התיגאן וברב הדפוסים ושרשו לול והאל"ף נוספת, עכ"ל.

⁵ על פי תורה קדומה, על סמך התיגאן, טעם טפחא בתיבת 'שקופים'; וכבר בארנו שאנו הולכים לפי בן אשר בכתר אר"ץ.

⁶ כן הדבר על פי תוכנת הכתר ובאתר של מכון ממרא, וכן בלנינגרד (דוּתוּן) וירושלים תשיג. בתורה קדומה ובתיקון סימנים, הטפחא בתיבת 'אחז' וכן הטעים קורן, ולא הטעימו נכונה.

עצמו אומר דרשני. א. מהו לשון קיחה והול"ל ויתנו (הראשונים) ב. מהו לשון לי והלא הכל שלו (הרא"מ). הראשונים שמו עיניהם על הדברים והציעו כמה דרכים. הספורנו כתב: "אמור לישראל שחפצתי שגבאים יגבו בעדי תרומה". ומתורץ בזה לשון קיחה, כי אכן הגבאים היו מצווים לקחת. האב"ע מבאר שהקיחה היא שם פעולה שמשנתנה לפי הענין. הלוקח דבר אל עצמו נקרא לוקח והנותן לזולתו נקרא "לוקח" לאחרים. אונקלוס מאן בב' הדרכים א. לשיטתו היה הציווי גם על כל אחד מישראל שיתן ולא שיקחו ממנו בזרוע כמו שאומר להלן מאת כל איש אשר ידבנו לבו. ב. לא היתה כאן נתינה ישירה מהאדם להקב"ה כדרך בני אדם ח"ו, אלא הפרשת התרומה לשמו ית' היא הנתנה אליו. על פירש' ויקחו תרומה' היינו יפרישו ויגביהו את התרומה לשמו ית'. ור' דיבון לפירוש נוסף. [רש"י דרך - כדרכו לרוב - לגמרי בשיטתו של אונקלוס. ומקודם פירש את תיבת 'לי' לשמי. אח"כ פירש 'תרומה' הפרשה. בכך שלל את ב' הפירושים הנ"ל ועכשיו משלים את הפירוש כולו "יפרישו לי מממונם נדבה", ודר"ק].

כה יא דפי פרשת השבוע בר-אילן תרומה תשף
ד"ר רענן אייכלר המחלקה לתנ"ך, אוניברסיטת בר-אילן.

מהו זר?

בפרשתנו ובפרשות הבאות נאמר על שלושה מכלי המשכן העיקריים שיש להם "זר".

על ארון העדות נאמר: **וְצִפִּיתָ אֹתוֹ זָהָב טְהוֹר מִבֵּית וּמְחוּץ תִּצְפְּנוּ וְעָשִׂיתָ עָלָיו זָר זָהָב סָבִיב** (שמות כה, יא). לשולחן הפנים יש שני זרים: **וְצִפִּיתָ אֹתוֹ זָהָב טְהוֹר וְעָשִׂיתָ לוֹ זָר זָהָב סָבִיב. וְעָשִׂיתָ לוֹ מִסְגֶּרֶת טָפַח סָבִיב וְעָשִׂיתָ לוֹ זָהָב לְמִסְגְּרָתוֹ סָבִיב** (שמות כה, כד-כה). גם למזבח הקטורת יש זר: **וְצִפִּיתָ אֹתוֹ זָהָב טְהוֹר אֵת גָּגוֹ וְאֵת קִירָתוֹ סָבִיב וְאֵת קַרְנֹתָיו וְעָשִׂיתָ לוֹ זָר זָהָב סָבִיב. וְשָׁתִי טִבְעֵת זָהָב תַּעֲשֶׂה לוֹ מִתַּחַת לְזָרוֹ עַל שְׁתֵּי צַלְעֹתָיו תַּעֲשֶׂה עַל שְׁנֵי עֲדָיו וְהָיָה לְבָתִּים לְבָדִים לְשִׂאת אֹתוֹ בְּהֶמְחָה** (שמות ל, ד).

א"ה. למה לפרש בניגוד לרש"י וראב"ע שמדובר בזר אחד?

מהו "זר"? השלב הראשון בקביעת פירושה של מילה מקראית הוא בדיקת כל ההקשרים שבהם היא מופיעה [א"ה. נכון ולא נכון. לדוגמה. רש"י לא מצא בדברי רבותינו די פרטים על האפוד, ולכן מביא ראיה מדויד המלך שהיה חגור אפוד (שמואל א, ב, יח) מכאן שאפוד משמש לחגירה, עי' רש"י שמות כח ד לזי אומר לי. אבל מקומות שיש מסורת ברורה מחז"ל, או מפירושים קדמונים - טוב מאוד לבדוק, אבל קביעת הפירוש אינה תלויה בזק]. אלא שמילה זו אינה מופיעה בשום מקום במקרא מלבד בפסוקים הנזכרים. השלב השני, בדרך כלל, הוא עיון בגיזרון המילה, ונראה שכן עשו פרשנים ומתרגמים רבים, מימי קדם ועד ימינו, שהציעו מגוון פירושים.

1. תרגום השבעים והספר החיצוני איגרת אריסטיאס תרגמו את המילה "זר" כעיתור קלוע, כלומר, תשליב.⁷ מסתבר שהם קישרו אותה עם המילה המקראית **"מְשֻׁזָר"** (שמות כו, א ועוד), המופיעה בפרקי המשכן בלבד והמתפרשת לרוב, וגם על ידי תרגום השבעים עצמו, במובן של טווייה.⁸

2. עקילס (מתרגם מתקופת חז"ל שעיבד את תרגום השבעים) תרגם את המילה כעִפָּה. נראה כי זהו ניחוש על סמך ההקשר המייד.

⁷ תרגום השבעים על הפסוקים שנמנו: איגרת אריסטיאס 51-82. מצוטט בתוך יוספוס פלביוס, קדמוניות היהודים יב, 84-60.

⁸ ייתכן שהשיבה דומה נמצאת ביסוד השימוש הרווח במילה "זר" בעברית החדשה, במשמעות טבעת פרחים קלועה.

3. התנא ר' שמעון בר יוחאי (ובעקבותיו רש"י), תרגום נאופיטי, תרגום הקטעים V, הפשיטתא, הוולגטה והתרגום השומרוני לתורה פירשו כולם את המילה ככתר. פירוש זה נובע בבירור מההנחה, שהמילה "זר" קשורה למילה המקראית "זָר". נראה שהבנה זו עומדת גם ביסוד עתי דרשות של האמורא ר' יוחנן.⁹

א"ה. המדובר כאן בדבר שלא היה מוכר וידוע? והלא רבי שמעון היה קרוב לזמן חורבן בית המקדש, והשולחן ומזבח הזהב היו שם! הנראה שרבי שמעון היה צריך ניתוחים לשוניים או דימויים לארצות המזרח אלפי שנים לפניו לדעת מהו זר? אתמהא!

4. במילון המקראי HALOT, המילה מוגדרת כ"מסגרת, גבול" ונגזרת מהמילה האכדית zirru, שמשמעותה "גדר קנים". החוקר יהושע מאיר גרינץ הציע למילה הגדרה כללית דומה, אך קישר אותה עם המילה המצרית dr, ששתיים מהמשמעויות שלה הן "גבול" ו"חומה מקיפה".¹⁰

א"ה. על זה אמר הנביא, כִּי שְׁתִּים רָעוֹת עָשָׂה עַמִּי אֲתִי עָזְבוּ מִקֹּדֶרֶת מִיַּם חַיִּים לְחֹזֵב לָהֶם בְּאֲרוֹת בְּאֵרֹת וְשִׁפְרִים אֲשֶׁר לֹא יִכְלוּ חַמִּים (ירמיהו ב. יג) מחפשים מלים בכל מיני שפות עתיקות, שמיות ולא שמיות, כדי לפרש מלים של כלים שהיו בשימוש בימי המקדש ומפורשים בדברי חכמינו!!

סקירת הפרשנות שלעיל מלמדת שעיון אטימולוגי לא הצליח להביא למציאת זיהוי משכנע של הזר. אך במקרה שלנו יש אפשרות שלישית: לחפש בתרבות החומרית של המזרח הקדום מרכיבים החולקים את המאפיינים של הזר. הפסוקים שלעיל מגלים שלושה מאפיינים של הזר: א. הוא יכול לעטר ארון (תיבה), שולחן ומזבח קטורת העשויים עץ. ב. הוא מקיף את החפץ שאותו הוא מעטר. ג. הוא יכול להיות עשוי מזהב.

נראה שבמזרח הקדום יש מרכיב אחד בלבד החולק את שלושת המאפיינים האלה, והוא העיטור שנקרא באנגלית cavetto cornice ושאפשר לכוונתו בעברית "כרכוב קעור". זהו עיצוב בעל צדודית בצורת רבע מעגל, המקיף את ראשו של חפץ או של מבנה. עיטור זה היה מרכיב נפוץ בארכיטקטורה ובאומנויות במצרים העתיקה.

הכרכוב הקעור מופיע לעיתים קרובות על תיבות עץ מלפני כחמשת אלפים שנה ואילך. דוגמה מעניינת לכך היא תיבה מקבר תות-ענה-אמון, לפני כ-3500 שנה, שיש לה תכונות אחרות המזכירות את ארון העדות בתורה (תמונה 1).

תמונה 2

כרכובים קעורים עיטרו גם שולחנות עץ במצרים הקדומה. ציורים של שולחנות המקושטים בהם מופיעים כבר לפני כ-5000 שנה, ונמצאו שני שולחנות שכאלה מלפני כ-3000 שנה (תמונה 2).

⁹ ר' שמעון בר יוחאי בשמות רבה לד, ב; רש"י על שמות כה"א; התרגומים על הפסוקים שנמנו: ר' יוחנן בבבלי יומא עב ע"ב.

¹⁰ י"מ גרינץ, "מונחים קדומים בתורת כהנים", לשוננו לג (תשל"ה), 5-20, 163-181, מ (תשל"ו) 32-5, כאן לג 17.

מזבחות קטורת עשויים עץ לא היו מצויים במצרים, ואינני יודע על קיומן של דוגמאות לחפצים שכאלה ממקומות אחרים במזרח הקדום. עם זאת, רבים ממזבחות הקטורת העשויים אבן מונוליטית מישראל הקדומה התהדרו בכרכובים. במזבחות העשויים בקפידה רבה, כמו מזבח שנמצא במגידו מלפני כ-3000 שנה, ניכר שהכרכוב הוא קעור (תמונה 3).

תמונה 4

כמו הזר בתורה, הכרכוב הקעור אף הוא יכול להיות עשוי זהב. דוגמה יפהפייה לכך נמצאת על תיבת אובסידיאן מהעיר גבל בלבנון, מלפני כ-3800 שנה (תמונה 4).

לסיכום, הכרכוב הקעור דומה בכל מאפייניו לזר, ונראה שמבחינה זו הוא מרכיב ייחודי בתרבות החומרית של המזרח הקדום. הגיוני להסיק מכך שהכרכוב הקעור הוא הזר. אפשר אפוא לקבוע הגדרה למילה "זר", בלי לפתור את שאלת הגיזרון שלה. ע"כ ד"ר רענן אייכלר.

א"ה. הובא אצלנו מאמר מאת ד"ר רענן אייכלר על הבדים בגליון במדבר עת, גם שם בודק לפי ממצאים מהתרבות הקדומה ומגיע למסקנות.

כו ג עוד אחד תרגום¹¹ **אֲשֶׁה אֶל אַחֲתָה מֵת' חֲדָא אֶל חֲדָא.** המקרא דבר בלשון מליצה (ע"פ רש"י).

וענינו חיבור, רמז לדבר וְאֲשֶׁה אֶל אַחֲתָה לֹא תִקַּח לְעִרְרֹ (ויקרא יח, יח).

וג' פעמים נאמר בפרשה. כאן ולהלן (פסוק ה') בעשיית הלולאות. ובידות הקרש (פסוק יז). רק כאן מתרגם חֲדָא אֶל חֲדָא, אך בשניים האחרים מתרגם חֲדָא לְקַבֵּל חֲדָא (וי"ס שכתוב בהם עם חֲדָא והוא לכאן ט"ס).

וביאר ה"יין הטוב' שחילוק הלשון נובע מכך "כי שם [ביריעות] הן מחוברות ממש ושייך לשון עם, אך בלולאות הכוונה שיהיה אפשר לקשרן יחד עם הקרסים ועל זה שייך לשון כנגד". ור' להלן (פסוק יז) מש"כ בענין ידות הקרשים.

כו יז. יְדוֹת מֵת' צִירִין. לרש"י היו הידות בולטים למטה בקרש, ואותם היו מכניסים לתוך האדנים. ונקראו צירים "לפי שדומות לצירי הדלת הנכנסים בחורי המפתן". אך הרמב"ן למד מברייתא דמלאכת המשכן שהידות היו כיתידות וקנים הבולטים לצד הקרש. אחד נכנס בקרש שלצידו ובקרש השני יצא כמו"כ יתד שנכנס לקרש הראשון, וככה בכל הקרשים ור' להלן. **אֲשֶׁה אֶל אַחֲתָה מֵת' חֲדָא לְקַבֵּל חֲדָא.** אין להוכיח ממה שלא תרגם חֲדָא עם חֲדָא, שלא היו הצירין זה לצד זה כפירוש רש"י¹². אלא דייקא זה לעומת זה וכפירוש הרמב"ן. וזאת למה, כי כבר הבאנו לעיל (פסוק ג') שיש חילוק בין חיבור ממש לבין שני דברים מקבילים. וכן לא הוכיח הרמב"ן כשיטתו מן התרגום, כדרכו. אם כי כן משמע מת"י כשיטתו, מכוונין צטר חד בגו חד.

כו כו וְעֲשִׂיתָ בְּרִיחָם עֲצֵי שִׁטִּים חֲמִשָּׁה לְקֶרְשֵׁי צֶלַע־הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד:

¹¹ בגליוננו מופיעים רק קטעים, עדיף להמנות על הגליון השלם של אחד תרגום. a26866591@gmail.com

¹² וכפרש"י ברכות כז: אל יתפלל אדם כנגד רבו אצל רבו ומראה כאילו הם שוים.

מהספר תורת הטעמים של ידידנו הרב אברהם ויסבלום נר"ו עמ' תכה בהשקפה ראשונה נראה הפיסוק תמוה. כי הקורא רגיל בטעמי חנוכת המשכן כְּבָשִׁים בְּגִי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה (במדבר ז יז ובפסוקים הבאים סך הכול 12 פעם), ואף כאן הוא מצפה להטעמה וְעֲשִׂיתָ בְּרִיחָם עֲצֵי שִׁטִּים חֲמִשָּׁה לְקִרְשֵׁי צֶלַע־הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד: אך כאשר ממשיכים לפסוקים הבאים מתיישבת התמיהה מאליה. שהרי זה סדר הפסוקים וְעֲשִׂיתָ בְּרִיחָם עֲצֵי שִׁטִּים

חֲמִשָּׁה לְקִרְשֵׁי צֶלַע־הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד:

וְחֲמִשָּׁה בְּרִיחָם לְקִרְשֵׁי צֶלַע־הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית

וְחֲמִשָּׁה בְּרִיחָם לְקִרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן לִירְכָתַיִם יָמָה:

אילו היו הטעמים מפסוקים חמשה בפסוק הראשון באתנחתא, היה נראה לרגע שזהו כל מספר הבריחים, והרי הסך הכולל הוא חמישה עשר בריחים מלבד הבריח התיכון. **א"ה.** הדברים יפים ונפלאים. אני הייתי מוותר על הפתיחה 'היה נראה לרגע'. התורה מצווה לעשות בריחים; עתה בהמשך הפסוק, ובפסוק הבא בא המקום שאליו מיועדים הבריחים. לכן חמשה שייך לצלע השנייה של הפסוק.

כז ג שבנו לאחד תרגום וְעֵיוֹ מַת' מגרפותיה. הוא מעין כף גדולה ושטוחה, ורעהו ביואל (א כ) 'עָבְשׁוּ פְּרֻדֹּת תַּחַת מְגַרְפְּתֵיהֶם', פירושו: עבשו כדי היין מתחת לכיסויים. וכן הוא בכל מקום בתלמוד בענין זה.

ובמסכת תמיד (לג). נטל אחד את המגריפה וכו' ואין אדם שומע קול חבירו מקול המגריפה, ע"כ. אולי כי היה כמו מכסה סיר או צלצל הנשלך לארץ. ושם (פ"ג משנה ח') מיריחו היו שומעים קול המגריפה ופירשו שם המפרשים (עי' תוי"ט) שאין זה המגריפה האמורה לעיל מינה אלא סוג של כלי שיר, ויל"ע.

תָּן לְחֶכְמָם וְיִחְכְּמוּ עִוֵּר

אנא שלחו את הערותיכם!

הכתובת למשלוח: eliyahule@gmail.com

הערות מתקבלות גם באנגלית.

הודעה מאתר "לדעת" כאן תוכלו להוריד גליונות פרשת השבוע מדי שבוע (גם גליוננו מופיע

שם): <http://www.ladaat.info/gilyonot.aspx>

מאמרנו מופיע **ונשמר** באוצר החכמה בפורום דקדוק ומסורה

<http://forum.otzar.org/forums/viewtopic.php?f=45&t=10317&p=272195#p272195>

מאמרנו מופיע **ונשמר** באתר דרשו <http://www.dirshu.co.il/?p=140390>

אם אתה מתעניין

בהבטים הלשוניים של התורה

(לשון המקרא, המשנה, התלמוד וכו')

אתה מוזמן להרשם (בחנם)

לקבלת דוא"ל בנושאים לשוניים

בכתובת: franklashon@gmail.com

☺ בוא להחכים את עצמך ואת שאר המכותבים ☺